

Index terminorum Bohemicorum selectorum*

Výběrový rejstřík českých termínů**

A

abstrakty > pilotides
afekty > affectus
agogika xxix, xxxi
akord xxxi, xxxiv
alt > altus
alt (*altový klíč*) > altus, clavis (*klíč*)
anafora > anaphora
antifona > antiphona
árie > aria
arpeggio > harpegiatura

B

bas > bassus
b. francouzský > bassus Gallicus, clavis (*klíč*)
b. hluboký > bassus profundus, Schusterbaß, clavis (*klíč*)
b. obvyklý > bassus ordinarius, clavis (*klíč*)
basa malá > bassus parvus
basista > bassista
basový klíč > bassus (*klíč*), bassus profundus, odinarius, Gallicus, clavis (*klíč*)
basso continuo > basso continuo
báze > basis
běh > cursus

C

C velké > C magnum
c malé > c parvum
cembalo > clavicymbalum
cink > cornettum
c. diskantový lv
cink-tonus, cink-ton > Zinck-thon
clavicembalo > clavicymbalum
continuo > basso continuo

Č

čárka > linea

Čechy > Boëmia, Bohemia, Boëmi, Bohemi
číslo, číslice > cifra, numerus
čtyřhlas, čtyřzvuk > tetraphonium

D

dech > spiritus
dialog > dialogus
diminuce > diminutio
dirigent xlvii
diskant > discantus, cantus in specie
d. vysoký > discantus altus (*klíč*)
d. nízký > discantus demissus (*klíč*)
d. obvyklý > discantus ordinarius (*klíč*)
diskantista > discantista
disonance > dissonantia
dulcián > barytonus, dulcinum, fagottum

E

eis > e cruciatum
exotická kompozice > exotica compositio

F

fagot > barytonus, dulcinum, fagottum
fantazie > phantasia (musica)
figury hudební > figurae musicae
fisis > fis durum
fistule > fistula
flažolet > flageolet (flageolet)
Flétna špičatá (rejstřík) > Spitz-Fletna
flétna basová > fletna bassistica
f. diskantová > fletna discantistica
f. střední > fletna media
f. zobcová liv
fonagogus > phonagogus
formy hudební xxviii
Francie > Gallia, Galli, Gallicus
fuga > fuga

* Aliquos solum terminos Bohemicos frequentiores, praecipue e textu praefationis editorum, seligimus. Signum > indicat, ad quod lemma textus Latini dicti termini referuntur.

** České termíny jsou zpracovány jen výběrově, především z předmluvy editorů. Znaménko > označuje, k jakému termínu latinského textu se vztahují.

G

gamba > viola di gamba
 generálbas > basso continuo, bassus continuus,
 bassus generalis
 gregoriánský chorál > cantus (in genere)

H

harmonie > harmonia
 heptachord > heptachordum, septima
 hexachord > hexachordum, sexta
 his > b quadratum cruciatum, durum
 hlas > vox
 hlasová knížka > vox
 hlavička not > capitellum notae, notarum
 hmat > griphus
 hmatník > manubrium, collum
 housle > chelis, fides, violinus
 hra > lusus
 hranice > terminus
 hudba > musica
 h. chorální > musica choralis
 h. figurální > musica figuralis
 h. instrumentální > musica instrumentalis
 h. vokální > musica vocalis
 hudební formy xv, xxvii, xxxiii, xxxiv, xxxvii,
 xxxix, xlv
 hudebník > musicus

Ch

chromatická posuvka > diesis chromatica
 ch. značka > signum chromaticum, character
 chromaticus
 ch. tón > clavis chromatica

I

instrumentalista > instrumentista
 interval > intervallum
 i. harmonický > intervallum harmonicum
 Itálie > Italia, Itali, Italicus

J

jazyček > epiglottis, paraglossa, linguula

K

kadence > cadentia
 kánon > canon
 kantáta xxviii
 kapelník > magister capellae
 katabasis > catabasis
 klarina > clarinus, tuba, tromba, trompeta
 klauzule > clausula
 klávesa > palmula, clavis
 klaviatura > abacus organicus, claviarium, cla-
 viatura, tastatura
 klavichord > clavichordium
 klíč (*tón*) > clavis (*tón*)

klíč > clavis

k. basový > bassus ordinarius, bassus altus,
 bassus profundus
 k. houslový francouzský > violinus Gallicus
 k. houslový německý > violinus Germanicus
 klimax > climax
 koloratury > colloraturae
 kóma > coma
 komedie > comaedia
 konsonance > consonantia
 kompozice > compositio
 konstrukční prvky xxvii
 kontrapunkt > contrapunctus
 kontratenor > contratenor
 Kopula > Copula (*rejstřík*)
 korpus > corpus
 krk > collum
 kroužek poloviční, půlkroužek > circulus medius
 křížek > crucula
 kůr > chorus
 kustod > custos
 kvarta > quarta
 kvartflétna > Quart-Fletten
 Kvinta > Quinta (*rejstřík*)
 kvinta > quinta, diapente
 Kvintadena > Quintadena (*rejstřík*)

L

ladění > accord, concordantia, concord(a)n(tio)
 linka osnovy > linea, lineola
 literátské bratrstvo viii
 loutna > testudo
 loutnista > testudinarius
 lyra > testudo (*lyra*)

M

manuál > manuale
 melodie > cantus, melisma, melodia
 melodrama xxxv
 mezera > spatium
 mezihra > intermedium
 mezzosopránový klíč > mezosoprano
 míra > mensura
 m. stopová > mensura (pedum)
 moteto > mote(c)tum, modeta
 mordent > mordens, mordentia
 mše > missa

N

nástroje dechové > instrumenta pneumatica
 n. dechové dřevěné liii
 n. dechové žesťové lv
 n. klávesové xlviii
 n. smyčcové xxxv
 n. strunné l
 n. strunné smyčcové lii

nátrubek > orificium
 Nejsvětější svátost > Sacratissimum
 Německo > Germania, Germani
 nešpory > vesperae
 nota bílá > nota alba
 n. celá > nota integra, rotunda, semibrevis
 n. černá > nota nigra
 n. čtvrtinová > nota quadrans
 n. čtvrtová xxxix, lxii
 n. hranatá > nota quadrata
 n. kulatá > nota rotunda
 n. půlová > nota alba, media, minima
 n. s trámcem > notae ligatae
 n. vázaná > notae ligatae
 n. zahnutá > nota adunca, curvata
 n. zahnutá čtyřikrát > nota quater adunca
 n. zahnutá dvakrát > nota bis adunca
 n. zahnutá jednou > nota semel adunca
 n. zahnutá třikrát > nota ter adunca
 nula xxxiii

O

obal > circuitus
 Oktáva Principálu (rejstřík) > Octava Principalis
 oktáva > octava, diapason
 o. krátká xlix
 opakování > repetitio
 opera xxviii
 opisovač > scripturista
 orchestrální hra xxviii
 osnova > systema, chorus, pentagrammum
 otvor, dírka > foramen, foramellum
 ozdoby xxvii, xxxii, li
 ozvěna > eccho

P

palec > pollex
 part > pars musica
 pauza > pausa, suspirium
 pedál > pedale
 písař > notator, scripturista
 píseň xl
 p. duchovní xxviii
Píseň písní > *Canticum canticorum*
 pískání > fistulatus
 píšťala > fistula
 pohyb > motus, processus, progressus
 polyfonie xxviii
 pomlka > pausa
 postup, průběh > motus, processus, progressus,
 transitus
 posuvka chromatická > diesis chromatica
 pozitív > positivum
 Pozoun (rejstřík) > Posaun
 pozoun > tuba ductilis
 pražec > Banden, ligamen, ligatura

Principál (rejstřík) > Principale
 proporce > proportio
 p. třicelá xl, xlvi
 protipohyb > motus contrarius
 prst > digitus
 prstoklad > applicatura
 předmět > objectum
 převaz(y) > ligatura, Banden
 půltón > semitonium

R

regál > regale
 rejstřík > registrum, mutatio
 repetice > repetitio
 rod hudební > genus musicae
 r. diatonický > genus diatonicum
 r. enharmonický > genus en(h)armonicum
 r. chromatický > genus chromaticum
 rozsah, rozpětí > ambitus, circumferentia
 rukojeť > manubrium

Ř

ředitel kůru > (di)rector chori

S

Salicionál > Salycinale (*rejstřík*)
 sarabanda > sarabanda, sarabande
 sbor > chorus
 sbor strun > chorus, *sbor strun*
 sekunda > secunda
 septima > septima
 sexta > sexta
 skladba > cantus, compositio, melothesia
 skordatura > accord extraordinarium
 sloupky > subsilia
 smyčec > plectrum, arcus
 smyk > tractus
 solmizace > solmizatio
 solmizační slabika > vox (*solmizační slabika*)
 soloikismos > soloecismus
 souzvuk > concordantia, concordia, consonantia
 spinet > spinetta
 spojka xxxvii
 struna > chorda (*struna*), nervus
 stupnice xxx, xxxi, lxii
 styl církevní > stylus ecclesiasticus
 s. hry na loutnu, na varhany > stylus
 s. hyporchématický > stylus hyporchematicus
 s. kánonový > stylus canonicus
 s. melismatický > stylus melismaticus
 s. motetový > stylus motecticus
 s. recitativní > stylus recitativus
 s. taneční > stylus choraicus
 superkvinta > superquinta
 Superoktáva (rejstřík) > Superoctava
 Svátost > Sacratissimum

světská píseň xxxiv
synkopace > syncopatio

Š

škála lxii
ščetina prasečí > seta porcina

T

tajemství varhan > secretum organicum
táhla > pilotides
takt > tactus
t. běžný, obvyklý > tactus ordinarius
t. devítiosminový xlvii
t. dvanáctiosminový xlvii
t. dvoučtvrtový xlvii
t. lichý > tactus inaequalis
t. nerovný, nerovnoměrný > tactus inaequalis
t. ordinární lxii
t. rovný, rovnoměrný > tactus aequalis
t. sudý > tactus aequalis
t. šestičtvrtový xlvii
t. šestiosminový xlvii
t. trojdobý, třídobý xxxviii, xxxix, xlvii, lxii
t. třícelý xlvii
t. tříčtvrtový xxxix, xlvii
t. tříosminový xlvii
t. třípůlový xl, xlvii
tanec > chorea, saltus, tripudium
tečka > punctum
tělo > corpus
teorie > theoria
tercie > tertia
theorba > thiorba
tón (klíč) > clavis, sonus, tonus
tónina > tonus, modus
tónový stupeň xxx
traktura > pilotides
tragédie > tragaedia
transpozice > transpositio
tremolo > tremulo
trombon > posaun, trombone, tuba ductilis
t. altový > tuba ductilis altistica

t. basový > tuba ductilis bassistica
t. kvartový > Quart-tuba
t. tenorový > tuba ductilis tenoristica
trompeta > tuba, clarinus
t. polní > tuba campestris
tropy xl, xli
trubač > tubicen
trylek > trilla
Turci > Turcica natio
tympán(y) > tympana, tympanum
tympanista lvi

U

úhoz > ictus, percussio
unisono > unisonus
úsek harmonický > periodus harmonica

V

varhanář > organifex
varhaník > organaedus, organista
varhany > organum
ventil > paraglossa
viola > viola di bracza, violetta
violon malý > violone parvum
v. velký > violone grosso, magnum
vzdech > suspirium
vzdušnice > canon musicalis, secretum organi-
cum, Windlade
vzdychání > stenasmus, suspiratio

Z

zahrání, zazpívání > acceptio
značka chromatická > signum chromaticum
značky hudební (v hudbě) > characteres musici,
notae musicae
zpěv > cantus
způsob hry > modus, stylus
zvuk > sonus
zvuk (nástroje) > vox (zvuk nástroje)

Ž

žalm > psalmus



Thomas Balthasar Janovka
CLAVIS AD THESAURUM MAGNAE ARTIS MUSICAE

—
Tomáš Baltazar Janovka
KLÍČ K POKLADU VELIKÉHO UMĚNÍ HUDEBNÍHO



CLAVIS MONUMENTORUM MUSICORUM REGNI BOHEMIAE
(CMMRB)

B

I

K vydání připravil, komentářem a testimonii opatřil
a z latinského originálu přeložil

JIŘÍ MATL

Spolupracovali

MICHAEL POSPÍŠIL a JIŘÍ SEHNAL

Řídí

JIŘÍ K. KROUPA

Vědečtí recenzenti: † ZDEŇKA PILKOVÁ, MARTIN SVATOŠ, JIŘÍ K. KROUPA

Přepisy a komentáře notových příkladů: MICHAEL POSPÍŠIL

Rejstříky sestavili: JIŘÍ MATL a JIŘÍ K. KROUPA

Překlad a redakce anglického textu úvodu: MICHAELA FREEMANOVÁ a DAVID FREEMAN

Sazba notových příkladů: LUCIE MAŇOUROVÁ-CHVÁTILOVÁ

Grafické řešení obálky, příprava obrazových příloh: JANA KOKSTEINOVÁ

Vydalo nakladatelství KLP – Koniasch Latin Press
(Na Hubálce 7, CZ-169 00 Praha 6, e-mail: koniasch@quick.cz)
ve spolupráci s Nadací pro dějiny kultury ve střední Evropě.
Praha 2006.

Vydání první. CXXIV + 388 stran.

ISBN 80-85917-93-9